

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2023. № 4.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2023.4.7>

УДК: 005.58 : 330.322.12

V. M. Merezko,

к. е. н., заслужений економіст України,

доцент кафедри менеджменту та адміністрування,

Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8704-3211>

N. M. Makhnachova,

к. е. н., доцент, завідувач кафедри менеджменту та адміністрування,

Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4634-2009>

ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ІМІДЖУ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ

V. Merezko

PhD in Economics, Honored Economist of Ukraine,

Associate Professor of the Department of Management and Administration,

Vinnitsia Institute of Trade and Economics of SUTE

N. Makhnachova

PhD in Economics, Associate Professor,

Head of the Department of Management and Administration,

Vinnitsia Institute of Trade and Economics of SUTE

FORMATION OF THE INVESTMENT IMAGE OF THE VINNYTSIA REGION UNDER CONDITIONS OF WAR AND POST-WAR RECONSTRUCTION

Стаття присвячена вирішенню питань формування позитивного інвестиційного іміджу Вінницької області в умовах війни та післявоєнної відбудови в аспекті залучення іноземних інвестицій в Україну. Розкрито сутність інвестиційного потенціалу регіону. Проаналізовано довоєнний інвестиційний потенціал Вінниччини. Встановлено, що з початком збройної агресії росії стало актуальним питання збереження виробничих потужностей підприємств з територій, що наближені або знаходяться у зоні бойових дій. Зазначено, що Урядом України в березні 2022 року було започатковано програму з релокації українських виробництв за підтримки держави в безпечні регіони України, зокрема у Вінницьку область. Виявлено, що ефективне функціонування суб'єктів господарювання, їхній стійкий фінансовий стан майже неможливі без здійснення інвестицій, оскільки саме інвестиції дозволяють досягати підприємствам подальшого розширення і розвитку виробництва. Надано рекомендації щодо спрямування інвестицій під час післявоєнного відновлення економіки.

The article is devoted to solving issues of forming a positive investment image of the Vinnytsia region under conditions of war and post-war reconstruction in the aspect of attracting foreign investments to Ukraine. It is revealed the essence of the investment potential of the region. The pre-war investment potential of Vinnytsia was analysed. It was established that with the beginning of russia's armed aggression, the issue of preserving the production capacities of enterprises from the territories close to or located in the war zone became urgent. It is noted that in March 2022, Government of Ukraine launched a program for the relocation of Ukrainian industries with the support of the state to safe regions of Ukraine, particularly to the Vinnytsia region. It was found that the effective functioning of economic entities, their stable financial condition is almost impossible without investments, since it is investments that allow enterprises to achieve further expansion and development of production. It has been investigated that in the conditions of martial law, the trade industry of Vinnytsia region was one of the first to feel the consequences of the war: in particular, the destruction of logistics supply chains, the shortage of basic socially significant goods, and the rise in prices. Due to the efforts of Government, regional military administration, local self-government bodies and business entities, all socially significant goods are currently available in retail chains at affordable prices. Vinnytsia City

Territorial Community Investment Passport is available on the website of Vinnytsia City Council. An investment passport is a necessary document for a territory that is interested in attracting investments, both national and foreign. The passport can become a source of new business solutions. Department of International Cooperation and Regional Development of Vinnytsia Regional State Administration also prepared Investment Passport of Vinnytsia Region. Five main investor countries in 2020 are represented by the following countries: Poland, Austria, Cyprus, France, Germany, which shows the trust of European partners in Ukraine, namely Vinnytsia region. The article provides recommendations on the direction of investments during the post-war recovery of the economy.

Ключові слова: *інвестиційний імідж, інвестиційний потенціал, післявоєнне відновлення економіки, релокація підприємств*

Keywords: *the investment image, the investment potential, post-war economic reconstruction, relocation of enterprises*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Формування статусу країни або певної території з привабливим інвестиційним кліматом на міжнародному рівні безсумнівно можливе за умов стабільної макроекономічної ситуації в країні, чинної, гармонізованої із законодавством країн ЄС, законодавчої бази, а також скоординованої діяльності органів публічної влади різних рівнів. Позитивні зрушення у законотворчому процесі, який дозволив поліпшити інвестиційний клімат в Україні почалися з прийняттям Верховною Радою України нових кодексів, які є діючими основоположними нормативно-правовими актами, які регулюють відносини у різних сферах господарювання, в контексті залучення інвестицій. Зручність ведення бізнесу відзначалася підприємцями та міжнародними інституціями в контексті поширення цифрових технологій в публічному управлінні, зокрема, порталу «Дія».

Інвестиційний імідж можна розглядати як чіткі дані про інвестиційну привабливість певної території, компанії, бренду або продукту для

потенційних інвесторів. Інвестиційний імідж може бути побудований за допомогою різних методів, таких як маркетинг, реклама, піар-комунікації, участь у виставках та конференціях, створення сприятливих умов для ведення бізнесу. Варто зазначити, що для формування інвестиційного іміджу території необхідно мати чітку стратегію, яка відображає переваги та перспективи залучення інвестицій, що сприятиме подальшому прискореному та інноваційному розвитку країни (певної території) у визначених сферах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми формування позитивного іміджу території та інших об'єктів управління завжди перебували в полі зору вітчизняних і закордонних науковців. Зокрема, Роганова Г. О. розглядає сутність, фактори впливу, методичні підходи до формування інвестиційної привабливості підприємств [3]. Демішев І., Войтко С. досліджує питання інвестиційного потенціалу України під час і після війни [7]. Алмашій В.В. зазначає, що одним з основних завдань реформування національної економіки України є активізація інвестиційної діяльності та формування її нового організаційно-правового економічного механізму, що має відповідати вимогам подолання кризи й оздоровлення економіки, лібералізації умов роботи підприємств в умовах ринку [8]. Проте питання формування іміджу регіону потребують подальших досліджень, зокрема в аспекті залучення іноземних і внутрішніх інвестицій в умовах воєнного стану, а також післявоєнної відбудови України.

Формулювання цілей статті. Цілями статті є формування позитивного інвестиційного іміджу Вінницької області в умовах війни та післявоєнної відбудови в аспекті залучення іноземних інвестицій в Україну та надання рекомендацій щодо їх використання під час післявоєнного відновлення економіки. Важливим є розкриття сутності інвестиційного потенціалу, аналіз довоєнного інвестиційного потенціалу Вінниччини та надання рекомендацій щодо його формування у майбутньому.

Виклад основного матеріалу. З початком збройної агресії РФ стало актуальним питання збереження виробничих потужностей підприємств з територій, що наближені або знаходяться у зоні бойових дій. Для цього Урядом в березні 2022 року було запущено програму з релокації українських виробництв за підтримки держави в безпечні регіони України. Вінниччина стала одним із них [1].

На виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 березня 2022 року №246-р та з метою вжиття невідкладних заходів, пов'язаних із переміщенням виробничих потужностей суб'єктів господарювання із територій, де ведуться або є загроза ведення бойових дій, створено робочу групу з питання релокації та супроводу таких суб'єктів господарювання. З початку дії програми сформовано інформаційну базу вільних виробничих приміщень та інших приміщень різної форми власності, різного розміру та характеристик, яка налічує наразі понад 300 пропозицій.

Станом на 31 грудня 2022 року через систему E-DOCS було опрацьовано 433 заявки від підприємств, яким надано пропозиції щодо розміщення. Слід зазначити, що підприємства також переміщуються самостійно, без реєстрації в системі E-DOCS, та напряму співпрацюють з територіальними громадами Вінницької області.

Варто зазначити, що E-DOCS – це сучасна, надійна та зручна у користуванні система електронного документообігу та автоматизації бізнес-процесів. Переваги та ключові особливості системи E-DOCS:

- зручність та простота, що подобаються користувачам;
- платформа для зростаючих потреб бізнесу;
- потужність сучасної платформи;
- електронний документообіг «з коробки»;
- функціональність для будь-яких задач;
- професійна підтримка [2].

За інформацією, наданою територіальними громадами Вінницької області, на територію області переміщено 286 суб'єкт господарювання (170

ФОП та 116 юридичних осіб), на яких створено 1453 робочих місць. З них за урядовою програмою релокації переміщено 35 підприємств (9 ФОП та 26 юридичних осіб), на яких працевлаштовано 817 осіб. Слід також зазначити, що 19 підприємств вже повернулися в рідні міста та відновили роботу на старих локаціях, 245 релокованих суб'єктів господарювання здійснили перереєстрацію на новій локації.

Зазначені суб'єкти господарювання здійснили релокацію на територію 14 територіальних громад Вінницької області. Галузева структура релокованих підприємств представлена на рисунку 1:

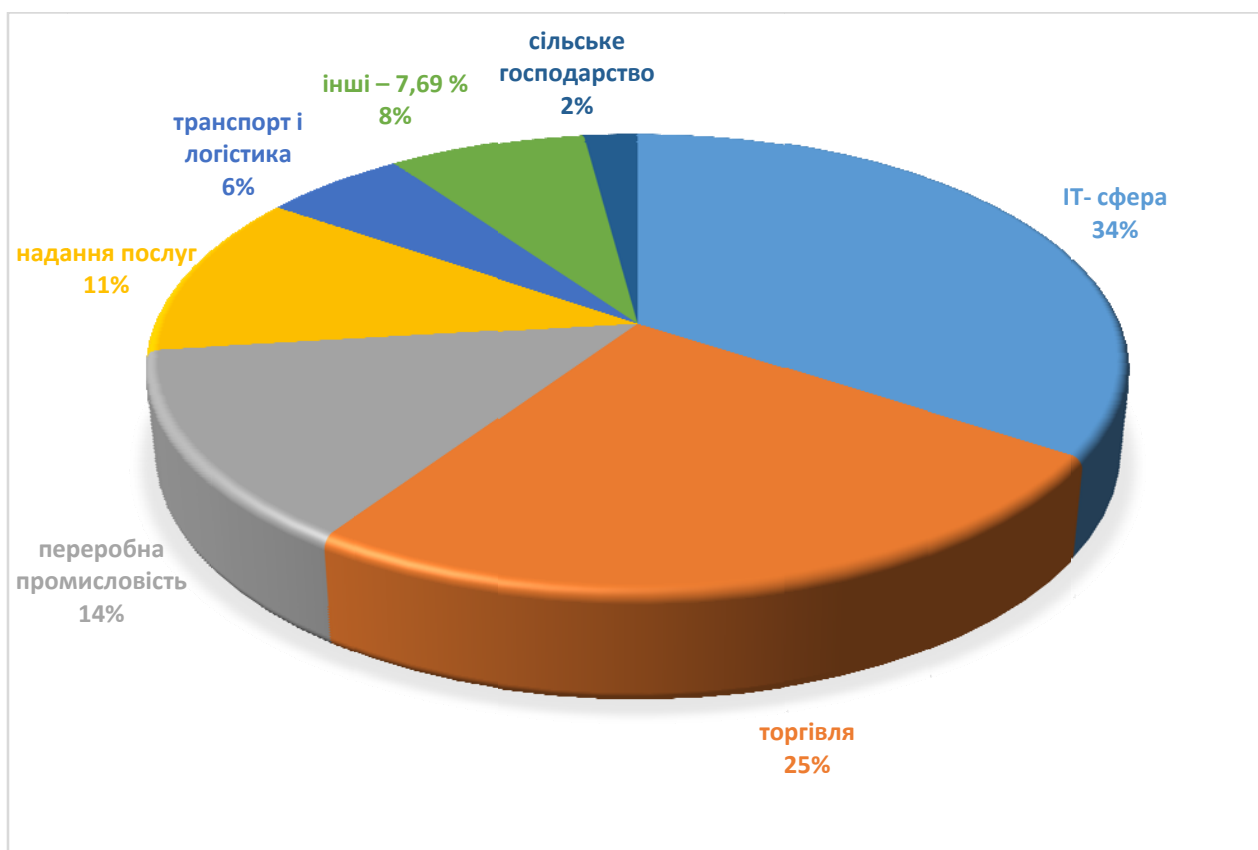

Рис. 1. Галузева структура релокованих підприємств до Вінницької області

Отже, з даного рисунку ми можемо побачити, що відсоткові значення за галузями розподілилися таким чином:

- ІТ-сфера – 34,27 %;

- торгівля – 25,17 %;
- переробна промисловість – 13,64 %;
- надання послуг – 11,54 %;
- транспорт і логістика – 5,59 %;
- інші – 7,69 %;
- сільське господарство – 2,1 %.

Найбільша частка, а саме 72,6% релокованих підприємств перемістилися з Донецької, Херсонської, Харківської, Запорізької, Луганської та Миколаївської областей.

В умовах воєнного стану галузь торгівлі Вінницької області одна із перших відчула наслідки війни: зокрема руйнування логістичних ланцюгів постачання, дефіцит основних соціально значущих товарів, зростання цін. Однак зусиллями Уряду, обласної військової адміністрації, органів місцевого самоврядування та суб'єктів господарювання наразі в торгових мережах наявні всі соціально значущі товари за доступними цінами.

Незважаючи на зовнішні та внутрішні виклики, у 2022 році завершено реконструкцію магазину мережі фудмаркетів ТОВ «ТМ «Айва» в м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 15 (10 нових робочих місць), 2 цехів напівфабрикатів та 5 магазинів у м. Козятин а також 1 магазину техніки, 1 пекарні та 2 закладів харчування в Тульчинській територіальній громаді. У м. Липовець відбулось відкриття нового магазину ТОВ «АТБ-Маркет» (36 нових робочих місць) та магазину будівельних товарів.

Розвивається мережа фірмової торгівлі місцевих товаровиробників, зокрема ПрАТ «Літинський молокозавод» ТМ «Білозгар», ФОП Бондарук Ю.В. ТМ «Бондарукові ковбаси», ТОВ «Солодка Мрія-Вінниця» ТМ «Солодка Мрія», ТОВ «Ковінько-ковбаси» ТМ «Ковбаскофф» та ПрАТ «МХП» ТМ «Наша ряба», ПрАТ «ВІННИЦЬКА КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА» ТМ ROSHEN.

Ефективне функціонування суб'єктів господарювання, їхній стійкий стан майже неможливі без здійснення інвестицій, оскільки саме інвестиції

дозволяють досягати підприємствам подальшого розширення і розвитку виробництва; відновлення основних фондів, підвищення технічного рівня виробництва, відповідно, і конкурентоспроможності підприємства на ринку. В свою чергу, інвестиції займають ключову позицію в сприянні успішному економічному розвитку не тільки підприємства, а й економіки країни в цілому [3]. Саме тому, слід розуміти важливість функціонування підприємств в умовах війни та можливостей залучення інвестицій для розвитку як окремих підприємств так і регіону чи загалом країни.

Розуміючи важливість підтримки бізнесу в умовах сучасних викликів, рішенням Вінницької міської ради від 30.10.2020 № 2447 було затверджено «Програму розвитку малого та середнього підприємництва Вінницької міської територіальної громади на 2021-2023 роки».

Дана програма містить 4 стратегічних цілі, а саме:

- Інформування малого та середнього підприємництва і покращення комунікації;
- Популяризація культури підприємництва та промоція місцевого бізнесу;
- Розвиток бізнес-компетенцій;
- Покращення бізнес-клімату [4].

Також на сайті Вінницької міської ради розміщено Інвестиційний паспорт Вінницької міської територіальної громади. Інвестиційний паспорт – це необхідний документ для території, яка зацікавлена в залученні інвестицій, як внутрішніх так і закордонних. Інвестиційний паспорт містить структуровану інформацію про Вінницьку міську територіальну громаду: важливі факти, кадровий потенціал та освіту, географічне положення, структуру економіки, інвестиційні фактори, мобільність, SMART-спеціалізацію міста, мале та середнє підприємництво, інновації, міжнародну співпрацю, туризм та дозвілля, перелік інвестиційних проєктів. Паспорт може стати джерелом нових рішень для бізнесу [5].

Характеризуючи стан іноземного інвестування економіки Вінницької області у 2021 році варто відмітити, що відповідно до інформації

Національного Банку України обсяг залучених прямих інвестицій (інструментів участі в капіталі) з країн світу в економіку області на 31 грудня 2021 року становив 520,6 млн дол. США, що на 35,5 % більше, ніж на кінець минулого року. Інвестиції надійшли з 44 країн світу. Переважна більшість інвестицій (80,69% загального обсягу акціонерного капіталу) надійшла з країн ЄС – 420,1 млн дол., з інших країн світу – 100,5 млн дол. (19,31%). До п'ятірки основних країн-інвесторів, на які припадає 72,3% загального обсягу прямих інвестицій, входять: Кіпр (39,79%), Австрія (11,37%), Польща (9,46%), США (6,08%) та Франція (5,6%).

Найбільш привабливими для іноземних інвесторів залишаються промислові підприємства, на яких зосереджено 380,9 млн дол. США (73,17%) загального обсягу прямих інвестицій у Вінницьку область, у т.ч. переробної – 313,3 млн дол. та добувної промисловості і розроблення кар'єрів – 40,7 млн дол.

Департаментом міжнародного співробітництва та регіонального розвитку Вінницької облдержадміністрації було підготовлено також Інвестиційний паспорт Вінницької області, де визначено структуру промислового виробництва. Зазначено, що сприятливий інвестиційний клімат високо оцінили партнери з 54 країн світу, інвестувавши свої кошти у створення на території області майже 400 потужних підприємств з високими стандартами виробництва та соціальної відповідальності [6]. П'ятірка основних країн інвесторів у 2020 році представлена країнами: Польща, Австрія, Кіпр, Франція, Німеччина, що свідчить про довіру до України, а саме Вінницької області, європейських партнерів.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Таким чином, ми можемо визначити інвестиційний потенціал Вінниччини, як максимальні можливості регіону щодо раціонального залучення та використання інвестиційних ресурсів з урахуванням природно-геополітичних і соціально-економічних передумов для здійснення інвестиційної діяльності з метою досягнення сталого розвитку регіону [7].

В умовах війни та післявоєнної відбудови важко переоцінити важливість повноцінного функціонування підприємств області, адже це можливість зберегти робочі місця, надати поштовх соціально-економічному розвитку регіону та підвищити його конкурентоспроможність.

Література

1. Інформація про виконання Програми економічного і соціального розвитку Вінницької області на 2022 рік за 9 місяців 2022 року. URL: <https://www.vin.gov.ua/invest/rehionalni-prohramy-rozvytku/50653-informatsiia-pro-vykonannia-prohramy-ekonomichnoho-i-sotsialnoho-rozvytku-vinnytskoi-oblasti-na-2022-rik-za-9-misiatsiv-2022-roku>
2. E-DOCS. Сучасний веб-орієнтований простір для електронного документообігу та автоматизації бізнес-процесів. URL: <https://e-docs.ua/home/about>
3. Роганова Г. О. Інвестиційна привабливість підприємств: сутність, фактори впливу, методичні підходи. International Journal of Innovative Technologies in Economy. 4(24), June 2019. URL: <file:///C:/Users/User/Downloads/811-Article%20Text-1575-1-10-20200517.pdf>
4. Підтримка бізнесу. Вінницька міська рада. URL: <https://2021.vmr.gov.ua/Branches/Lists/BusinessSupport/Default.aspx>
5. Інвестиційний паспорт Вінницької міської територіальної громади. URL: <https://cutt.ly/58lfmTq>
6. Інвестиційний паспорт Вінницької області. URL: <http://www.dmsrr.gov.ua/uploads/Informacia/Vinnytsia%20region%20IP%20ua.pdf>
7. Демішев І., Войтко С. До питання інвестиційного потенціалу України під час і після війни. Економіка та суспільство. 2022. № 44. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-19>
8. Алмашій В.В. Регіональні особливості інвестиційної привабливості Закарпатської області. Сучасні досягнення у науці та освіті : зб. пр. XIV Міжнар. наук. конф., 26 верес. – 3 жовт. 2019 р., м. Нетанія (Ізраїль). Хмельницький : ХНУ, 2019. С. 230-233.

References

1. Vinnyts'ka oblasna vijs'kova administratsiia (2022), “Information on the implementation of the Vinnytsia Oblast Economic and Social Development Program for 2022 for 9 months of 2022”, available at: <https://www.vin.gov.ua/invest/rehionalni-prohramy-rozvytku/50653-informatsiia-pro-vykonannia-prohramy-ekonomichnoho-i-sotsialnoho-rozvytku-vinnytskoi-oblasti-na-2022-rik-za-9-misiatsiv-2022-roku> (Accessed 15 March 2023).
2. E-DOCS (2023), “Modern web-oriented space for electronic document management and automation of business processes”, available at: <https://e-docs.ua/home/about> (Accessed 15 March 2023).
3. Rohanova, H.O. (2019), “Investment attractiveness of enterprises: essence, influencing factors, methodical approaches”, International Journal of Innovative Technologies in Economy, vol. 4 (24).
4. Vinnyts'ka mis'ka rada (2020), “Business support”, available at: <https://2021.vmr.gov.ua/Branches/Lists/BusinessSupport/Default.aspx> (Accessed 15 March 2023).
5. Vinnyts'ka mis'ka rada (2020), “Investment passport of Vinnytsia urban territorial community”, available at: <https://cutt.ly/58lfmTq> (Accessed 15 March 2023).
6. Vinnytsia Regional State Administration (2021), “Investment passport of Vinnytsia region”, available at: <http://www.dmsrr.gov.ua/uploads/Informacia/Vinnytsia%20region%20IP%20ua.pdf> (Accessed 15 March 2023).
7. Demishev, I. and Vojtko, S. (2022), “To the case of the investment potential of Ukraine during and after the war”, Ekonomika ta suspil'stvo, vol. 44. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-19>
8. Almashij V.V. (2019), “Regional features of the investment attractiveness of Zakarpattia Oblast”, Suchasni dosiahnennia u nauksi ta osviti : zb. pr. XIV Mizhnar. nauk. konf. [Modern achievements in science and education: collection of works of the 14th International Scientific Conference], KhNU, Khmel'nyts'kyj, Ukraine, pp. 230-233.

Стаття надійшла до редакції 24.03.2023 р.